

Zkušenosti z průzkumu nových sídlišť,
Praha, SNTL 1961

Publikace obsahuje materiál a závěry pozoruhodného průzkumu nových sídlišť, jenž patří k nejvýznamnějším sociologickým výzkumům, které byly vůbec konány v našich zemích. Používá precizních matematických metod. Přitom neustále konfrontuje reálnou situaci bydlení s postoji a přáními dotazovaných obyvatel. Nejde jen o speciální „stavební“ výzkum, neboť sleduje i sociální cíle, k jejichž osvětlení chce přispět: emancipace žen, výchova dětí, zkracování pracovní doby, směnnost, lidské vztahy mezi sousedy a přáteli atd. Sleduje též problematiku bydlení z hlediska širších sídlištních vztahů. Reprezentativní vzorek představuje 928 rodin ze sedmi sídlišť vybraných tak, aby reprezentovaly různé oblasti republiky i obyvatelstvo zaměstnané v různých průmyslových odvětvích. S tázanými byl vyplněn sociologický dotazník, který zjišťoval skutečný stav, kritiku tohoto stavu i přání obyvatel. Šlo o zjištění, jaké hlavní funkce a v jaké podobě má mít byt jako celek i jednotlivé jeho místnosti v nejbližší budoucnosti. Z výhledového hlediska za nejpodstatnější kritéria byly považovány výchova dětí, domácí práce především z hlediska činnosti ženy, a zlepšení pohodlí a života vůbec.

Výzkumy ukázaly, jaké nároky na bydlení budou klást perspektivy zkracování pracovní doby i překonávání rozdílů mezi fyzickou a

duševní prací a s tím související růst kulturní úrovně lidu. Byt bude hrát svou úlohu při správném využívání volného času pro kulturu, tělesnou výchovu, studium, četbu, sebevzdělání a rekreaci. Byla postavena řada problémů, týkajících se vzájemných kontaktů mezi členy domácnosti. Na jedné straně byt ovlivňuje možnosti jejich styku, na druhé straně jsou vyslovovány požadavky, aby každý člen domácnosti měl klidné místo v bytě pro ty druhy činnosti, ve kterých nechce být vyrušován (studium, četba atd.). Zvláštní pozornost je věnována problémům dětí v bytě, které jsou zejména v nových sídlišťích velmi aktuální. Zdůrazňuje se nutnost odstupňovat potřeby dětí podle věku. Pojednává se o výchovném významu vlastního dětského kouta nebo pokoje. Přitom bylo zjištěno, že samostatný dětský pokoj se vyskytuje jen zřídka. Zpravidla je dětský pokoj spojován v jedno s druhým obytným pokojem. Zajímavá jsou také zjištění, podle kterých stále ještě podstatná většina obyvatel se schází se svými přáteli v bytě a jen nepatrný podíl — 14% — mimo byt. Kniha obsahuje velké množství zajímavých údajů tohoto druhu.

Kniha je vybavena množstvím přehledných tabulek, názorných schemat, grafů, plánů a fotografií, zejména interiérů bytů. Po této stránce představuje vzor přitažlivé a populární, současně však dobře empiricky i teoreticky fundované sociologické publikace. Právem obdržela cenu za teoretickou práci v Přehlídce architektonických prací pořádané Svazem architektů ČSSR.

Dragoslav Slejška